

Практичне заняття 5. Показники збалансованого землекористування. Еколого-економічна оцінка управлінських рішень у землекористуванні

*Збалансоване землекористування - процес використання земельних ресурсів у режимі, що не виходить за межі параметрів рівноваги системи відносин, які складаються навколо земельних ресурсів (системи екологічних, соціальних та економічних відносин).
(Гарнага О.М.)*

Мета вивчення теми: ознайомитись з показниками збалансованого землекористування; проаналізувати склад та структуру землекористування; охарактеризувати економічну та екологічну ефективність використання земельних ресурсів; з'ясувати місце еколого-економічної оцінки управлінських рішень у сільськогосподарському землекористуванні; розглянути екологічний аудит землекористування; ознайомитись із сутністю оцінки існуючого та проектного стану використання земель; розглянути сутність еколого-економічної експертизи проектів землекористування.

План

1. Показники збалансованого землекористування.
2. Еколого-економічна оцінка збалансованого землекористування.
 - 2.1. Екологічний аудит землекористування.
 - 2.2. Оцінка існуючого та проектного стану використання земель.
 - 2.3. Еколого-економічна експертиза проектів землекористування.

☞ Основні терміни і поняття

Аналіз складу землекористування, аналіз структури землекористування, економічна ефективність використання земельних ресурсів, екологічна ефективність використання земельних ресурсів, інтенсивність використання земельних ресурсів, еколого-економічна оцінка управлінських рішень, екологічний аудит, внутрішній екологічний аудит, зовнішній екологічний аудит, оцінка стану використання земель, еколого-економічна експертиза проектів землекористування, експертиза з питань землеустрою, потенційний вплив на збалансоване використання земель.

☞ Методичні рекомендації

Розкриття *першого питання* вимагає від студента охарактеризувати показники збалансованого землекористування, а саме склад та структуру землекористування, економічну ефективність використання земельних ресурсів, екологічну ефективність використання земельних ресурсів, інтенсивність використання земельних ресурсів.

При опрацюванні *другого питання* слід акцентувати увагу на важливості еколого-економічної оцінки управлінських рішень у сільськогосподарському землекористуванні. Необхідно розглянути сутність екологічного аудиту землекористування: оцінка системи екологічного менеджменту підприємства,

технологічних процесів, екологічної безпеки об'єкта, його виробничу територію, основних технологічних та допоміжних процесів, будинків, устаткування і споруд, природних ресурсів. Варто пояснити, що для екологічного аудиту характерна комплексність із виконанням дослідницьких та інжинірингових процедур. Для повного розкриття питання доцільно розглянути оцінку існуючого та проектного стану використання земель, сутність еколого-економічної експертизи проектів землекористування, та особливості прогнозу потенційних впливів на збалансоване використання земель.

Запитання та завдання для обговорення

1. Поясніть, як здійснюється екологічний аудит землекористування.
2. Охарактеризуйте особливості проведення оцінки наявного стану використання земель.
3. Поміркуйте, коли варто проводити оцінку проектного стану використання земель.
4. Перелічіть науково-методичні та правові основи організації території, спрямованої на збалансований розвиток.
5. Поясніть, як здійснюється аналіз природно-кліматичних умов землекористування.
6. Дайте характеристику еколого-економічній експертизі проектів землекористування.
7. Сформулюйте основну мету і завдання еколого-економічного обґрунтування проектів землеустрою.
8. Обґрунтуйте доцільність прогнозу потенційних впливів на збалансоване використання земель.

Одноваріантні запитання («Так» чи «Ні»)

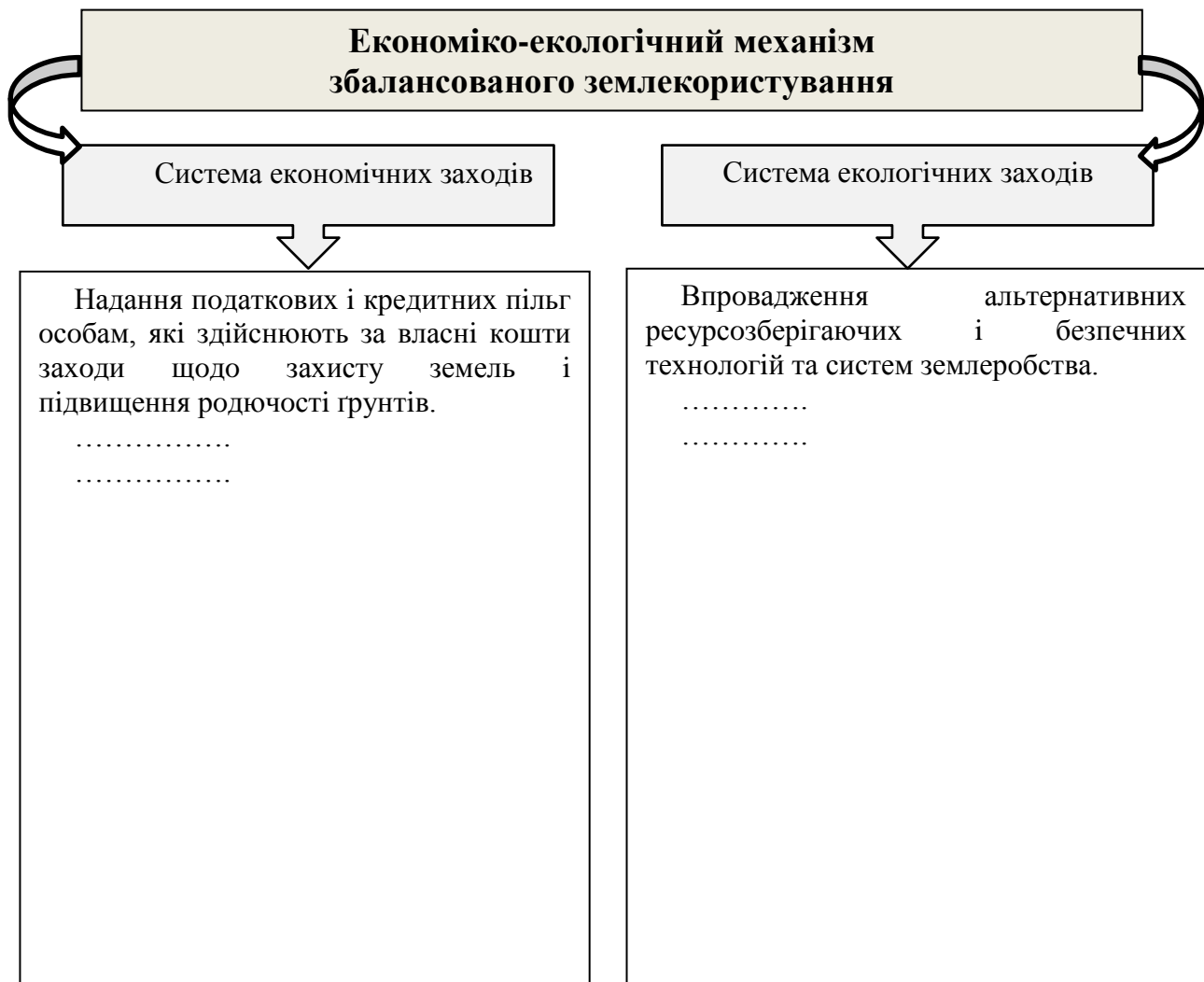
1. Структурна ефективність – це результативність, що базується на інтенсивності використання сільськогосподарських угідь. Її показниками є рівень сільськогосподарської освоєності, рівень розораності території, питома вага інтенсивних культур, коефіцієнт повторного використання земель, площа посівів в площі ріллі, землезабезпеченість, землеозброєність, коефіцієнт антропогенного навантаження, питома вага інтенсивних культур, рівень меліорованості.
2. Еколого-економічна ефективність – це економічна ефективність екологічних витрат під час сільськогосподарської діяльності.
3. Екологічний аудит ґрунтується на екологічному обліку як складникові управлінського обліку.
4. Екологічну експертизу і екологічний аудит можна розглядати як інструмент, що забезпечує дотримання природоохоронного законодавства та екологічних вимог, запобігає порушенням природозахисної діяльності в майбутньому.

5. Екологічний аудит є незалежною експертизою, висновок якої має рекомендаційний характер.

Практичні завдання

Завдання 1. Завершіть схему. Охарактеризуйте економіко-екологічний механізм збалансованого землекористування.

Завдання 2. Аргументуйте або спростуйте такі тези:

1. . Розвиток різних форм власності у виробництві, розуміння потреби впроваджувати раціональне природокористування й охороняти навколишнє природне середовище в Україні вносить істотні зміни в систему управління мікроекономікою, потребує відмінностей у підходах до фінансово-господарського й екологічного контролю. Стратегічні завдання екологічного аудиту полягають в обґрунтуванні стратегії розвитку підприємства (його

політики) з урахуванням екологізації виробництва відповідно до планів розвитку на підставі даних, отриманих у процесі аудиту.

2. Реалії вітчизняного екологічного управління свідчать про відсутність стимулювальної дії нинішньої системи економічних регуляторів, їх неспроможність заохочувати підприємства-природокористувачі до запровадження екологобезпечних технологій і господарювання.

3. Підвищення ефективності використання сільськогосподарських угідь можливе у разі зацікавленості держави. Вона повинна регулювати земельні відносини зі збереження та поліпшення стану земельних угідь, їх використання за цільовим призначенням, створити умови для впровадження розширеного відтворення та інтенсифікації. Але показники видів ефективності також можуть різнитися залежно від організаційно-виробничих форм господарювання на землі.

Завдання 3. Міркуємо та аналізуємо.

Основні принципи, що забезпечують ефективність екологічного аудиту, відображено на рисунку. Розкрийте їх сутність.

Завдання 4. Заповніть таблицю.

Таблиця 1 – Показники оцінки рівня сталого (збалансованого) землекористування

Складові сталого розвитку	Показники
Економічна	➤ рівень валової продукції сільського господарства на одиницю площі
	➤
	➤
	➤
Соціальна	➤ рівень співвідношення доходів та загальних витрат домогосподарств
	➤
	➤
Екологічна	➤ рівень антропогенної навантаженості землекористування;
	➤
	➤
Інституційна	➤ виконання відповідних функцій органами виконавчої влади та місцевого самоврядування
	➤
	➤
	➤

